

- Priekšlaikus dzimušiem bērniem ir īpaši svarīgs kontakts ar mammu, tas būtiski mazina stresu gan mammai, gan bērnam un būtiski uzlabo mazuļu veselību (sirdsdarbību, elpošanu u.c.). Priekšlaikus dzimušo bērnu vecāki ir aicināti pavadīt laiku ar savu bērnu, izmantojot ķengura metodi – visā pasaulē zināms un atzīts veids, kad vecāks tur savu bērnu āda-āda kontaktā, apmīļojot un iedrošinot viņu.

Vēlīni priekšlaikus dzimis bērns:

- Piedzima no 34+0 grūtniecības nedēļas līdz 36+6 grūtniecības nedēļai;
- Šķiet, ka ir gandrīz kā laikā dzimis, bet būtībā viņam var būt raksturīgas tās pašas problēmas, ka citiem priekšlaikus dzimušiem bērniem;
- Viņam arī var būt nepieciešams regulāri izvērtēt dzīvībai svarīgus rādītājus, īpaši temperatūru, un pielāgot atbilstošu siltuma avotu (regulēt siltumgultiņas temperatūru);
- Viņu bieži ir grūti pabarot, jo viņš var būt miegaināks un mazāk aktīvs, un uz barošanu ir grūti pamodināms;
- Muskulatūras nenobrieduma dēļ viņš var zīst krūti īslaicīgāk, un iztukšo to mazāk aktīvi, tāpēc īpaši izteikti zaudē svaru, kā arī šiem bērniem mēdz būt pazemināts cukura līmenis asinīs. Tādēļ ir rūpīgi jākontrolē apēstā apjoms un cukura līmenis asinīs, lai nepieļautu hipoglikēmiju – pazeminātu cukura līmeni asinīs.

Kas būs tālāk?

- Bērnam ir nepieciešama speciāla aprūpe un novērošana – atbalsts siltuma nodrošināšanas funkcijā, elpošanas funkcijā, jāizvērtē dzeltes un glikozes līmeņa rādītāji asinīs. Parasti tas ir nepieciešams līdz bērna sasniedz aptuveni 2000g svaru, ir spējīgs pats apēst visu vecumam nepieciešamo apjomu un labi notur ķermeņa temperatūru. Šo iemeslu dēļ bērnam ar mammu bieži vien ir jāpavada slimnīcā ilgāku laiku, sevišķi zema svara bērniem – pat vairākus mēnešus;

- Bērna tālākā psihomotorā attīstība ir atkarīga no viņa vispārējā veselības stāvokļa. Bērns attīstīsies atbilstoši savam koriģētajam vecumam. To aprēķina, ņemot vērā nedēļu starpību starp piedzimšanas brīdi un paredzēto dzemdību laiku – piemēram, ja bērns piedzima 32.grūtniecības nedēļā, tad, sasniedzot 3 mēnešu vecumu, viņa koriģētais vecums būs 1 mēnesis. Šī nedēļu starpība būs jāņem vērā līdz 2 gadu vecumam, lai izvērtētu, vai bērns attīstās atbilstoši vecumam;
- Pēc izrakstīšanas no stacionāra, bērns paliek ģimenes ārsta uzraudzībā, kā arī tiek iekļauts Priekšlaikus dzimušo bērnu dinamiskās novērošanas programmā.

Kā var sagatavoties priekšlaicīgām dzemdībām?

- Gadījumos, kad pastāv priekšlaicīgo dzemdību risks, ginekologs var ieteikt saņemt injekcijas, kas veicinās bērna plaušu nobriešanu;
- Ņemot vērā, ka spontānās priekšlaicīgas dzemdības visbiežāk notiek intraamniotiskās infekcijas dēļ, pie sava ginekologa jāizruna aktuālie iespējamo infekciju profilakses pasākumi.

Kur meklēt atbalstu?

- Nodaļas neonatologi un bērnu māsas;
- Nodaļas kapelāne;
- Nodaļas psihologs;
- Priekšlaikus dzimušo bērnu vecāku atbalsta grupa “Esmu Klāt” (www.esmuklat.lv).

PAULA STRADIŅA
KLĪNISKĀ UNIVERSITĀTES
SLIMNĪCA

*Materiālu ar cieņu un mīlestību sagatavoja
PSKUS 92.nodaļas neonatologu kolektīvs*

PRIEKŠLAIKUS DZIMIS BĒRNS

*Informatīvs materiāls
vecākiem*

Jūsu bērns ir piedzimis pirms laika...

Tas nozīmē, ka...

- Viņš ir nācis pasaulē pirms grūtniecības 37+0 nedēļām;
- Viņa iekšējie orgāni vēl nav beiguši attīstīties un veic savu funkciju nepilnvērtīgi, tikai atbilstoši briedumam;
- Viņa āda un zemādas tauku slānis ir plāns, ķermeņa temperatūras saglabāšanas un uzturēšanas iespējas ir ļoti ierobežotas.

Kas viņam ir nepieciešams?

- Lai izvērtētu bērna veselības stāvokli, ir nepieciešams monitorēt dzīvībai svarīgas funkcijas – temperatūru, elpošanu, sirdsdarbības ritmu, audu piesātinājumu ar skābekli u.c. parametrus;
- Pasargāt no liekiem gaismas un skaņas kairinājumiem;
- Pareizi pozicionēt ligzdiņā, aprūpēt lēni un maigi, ievērot simetriju un viduslīniju.

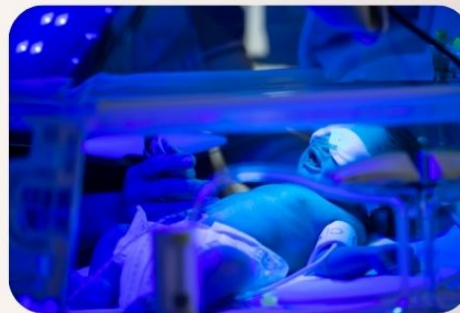
Kā viņš ēdīs?

- Ja bērns ir piedzimis ar svaru zem 1500g, viņa barošanu uzsāks caur asinsvadu pieeju (parenterālā barošana) – ievadot olbaltumvielu, tauku, ogļhidrātu šķīdumus ar sāļiem un mikroelementiem vēnā;
- Ja bērna stāvoklis ir stabils, ir labi vitālie rādītāji, bērnu uzsāks barot caur zondi, kas ievadīta bērnam kuņģī (enterālā barošana), jo neattīstītas muskulatūras dēļ viņa spējas koordinēt elpošanu, zišanu un rīšanu ir ierobežotas, un ēšana var rādīt elpas aizturi, vai bērns var aizrīties. Vislabāk ēdināšanu uzsākt ar dažiem mililitriem noslaukta mātes piena;
- Apmēram 34.gestācijas nedēļā bērns jau ir vairāk nobriedis, un viņu var daļēji barot ar pudelīti ar mīkstu knupīti;
- Turpmāk neonatologs vērtēs bērna spēju uzņemt ēdienu, un sāksies darbs pie zīdīšanas veicināšanas.

Priekšlaikus dzimuša bērna pirmie izaicinājumi:

- Līdz 32.grūtniecības nedēļai plaušas vēl nav pietiekami nobriedušas, lai pilnvērtīgi veiktu gāzu apmaiņas funkciju, tāpēc bieži pēc dzimšanas attīstās ar plaušu nobriedumu saistīti elpošanas traucējumi – respirators distress. Lai to ārstētu, neonatologs piemeklēs bērnam efektīvu elpošanas atbalsta aparātu, kas pirmajās dienās palīdzēs nodrošināt bērnam pilnvērtīgu elpošanas funkciju;
- Līdz 32.grūtniecības nedēļai virsmas aktīvā viela, kas izklāj plaušu audus no iekšpuses un neļauj tām saplakt (surfaktants), nav izveidojusies pietiekamā daudzumā, un nepieciešamības gadījumā neonatologs ievadīs mākslīgo surfaktanta preparātu bērnam elpceļos. Atsevišķos gadījumos šo procedūru ir nepieciešams veikt atkārtoti;
- Aknu fermentu nenobrieduma dēļ, bērnam ir apgrūtināta vielmaiņas produktu izvadīšana – pirmajās dienās asinīs var pastiprināti uzkrāties bilirubīns, kas rada priekšlaikus dzimuša bērna dzelti, kura var parādīties ātrāk un būt intensīvākā nekā fizioloģiskā jaundzimušo dzelte, tāpēc bērnam var būt nepieciešams saņemt zilās gaismas terapiju jeb fototerapiju;

- Bērna imunitāte piedzimstot priekšlaikus vēl ir nepilnvērtīga, un bērns ir īpaši pakļauts infekciju riskiem, tāpēc priekšlaikus dzimušo bērnu aprūpē ir stingri jāievēro infekcijas kontroles pasākumi un, atsevišķos gadījumos, sterilitāte, lai novērstu infekcijas attīstības riskus.

Zelta pirmās stundas:

- Priekšlaikus dzimis bērns ienāk pasaulē ļoti trausls un atkarīgs no apkārtējo atbalsta – dzemdē viņam tika nodrošināts nepārtraukts siltums, barības vielu piegāde caur nabassaiti, mierīgas kustības, slāpētas skaņas utt. Pēc piedzimšanas bērna aprūpes personāls centīsies maksimāli nodrošināt augļa videi ierastos apstākļus – bērns tiks aprūpēts inkubatorā, kur tiks pozicionēts ligzdiņā. Inkubators tiks aplāts ar segu, lai novērstu gaismas un skaņas kairinājumus;
- Barības vielu saturošo šķīdumu ievade tiks nekavējoties nodrošināta, izmantojot venozo pieeju. Skābekļa piegāde vairs nevarēs notikt caur placentu un asinsvadiem, un būs nepieciešams palīdzēt bērna plaušām veikt savu funkciju – piemeklēt elpošanas atbalstu, izmantojot medicīniskos aparātus. Sevišķi zema svara bērniem tas ir jāveic nekavējoties un bez pārtraukumiem – šo visu pasākumu agrīna un precīza uzsākšana pasargās bērnu no pēkšņiem asinsizplūdumiem galvas smadzeņu vēderiņos (IVH – intraventrikulārās hemorāģijas).

Ar ko sākt vecākiem?

- Visbiežāk priekšlaicīgu bērna nākšanu pasaulē nevar paredzēt, un tā rada vecākiem lielu satraukumu – un tas ir normāli;
- Dažu stundu laikā pēc priekšlaicīgām dzemdībām mammai vajadzētu sākt atslaukt pirmspienu, lai bērns var saņemt pirmo ēdienu. Pirmpiens ir ideāli piemērots bērna vajadzībām barības vielu ziņā, veicina imūno aizsardzību un nodrošina zarnu kolonizāciju ar "labajām" baktērijām;
- Sieviete arī pēc priekšlaicīgām dzemdībām ir rekomendēta uzņemt pilnvērtīgu uzturu, un zīdīšanas dēļ nav jāievēro diēta, ja vien ārsts nav noteicis citu režīmu;